

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

☒ 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

☎ 472-8864 ☏ Fax: 472-8860

Vj-72/2005/38.

Ikt.sz.:.....

A Gazdasági Versenyhivatal versenytanácsa a Gazdasági Versenyhivatal által a **Magyar Légiközlekedési Részvénytársaság** (Budapest) eljárás alá vont ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indult eljárásban – nyilvános tárgyaláson – meghozta az alábbi

határozatot.

A versenytanács megállapítja, hogy az eljárás alá vont vállalkozásnak a jegykiállítási díjjal kapcsolatos tájékoztatása a 2005. január 10-e és 2005. február 28-a között szervezett „Diákakció”-ja során a fogyasztók megtévesztésére alkalmas volt.

A versenytanács kötelezi az eljárás alá vontat 2.000.000 (azaz kétfélmillió) forint bírság megfizetésére, melyet a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557-00000000 számú bírságbevételei számlájára köteles befizetni.

Az eljárás alá vont a határozat felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó keresettel kérheti.

Indokolás

I. Az eljárás megindítása

1. A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) versenyfelügyeleti eljárást indított a Magyar Légiközlekedési Részvénytársaság (a továbbiakban: Malév) ellen annak megállapítására, hogy az eljárás alá vont vállalkozás 2004. január 10. és február 28. között szervezett „Diákakciója” során hiányosan tájékoztatta-e a fogyasztókat a repülőjegyekért fizetendő összegről, mert nem tüntette fel az akció meghirdetésekor és az akcióhoz kapcsolódó tájékoztatásaiban, hogy a fogyasztóknak az adókon és illetékeken kívül jegykiállítási díjat is kell fizetniük, megsértve ezáltal a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló - többször módosított - 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) III. fejezetében foglalt rendelkezéseket.

II. Az eljárás alá vont

2. A Malév az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. tulajdonában van. Az állam 99,5 százalékos részesedése a Malévben közvetlen irányítást biztosít a vagyonkezelő számára.

Az eljárás alá vont vállalkozás – mely a Magyar Köztársaság nemzeti légitársasága - közel 60 éves múltra tekint vissza. A Magyar Légiközlekedési Vállalatot 1946. március 29-én alapították, majd 1992 nyarán alakult át 100 %-ban állami tulajdonban levő zártkörben működő részvénytársasággá. A Malév a közép-kelet-európai térség egyik vezető – saját menetrendszerű és nem menetrendszerű bérelt utas szállítással, áru fuvarozással foglalkozó – légitársasága. A Malév egyszemélyi tulajdonosa az alábbi vállalkozásoknak: Malév Air Tours Kft., Pannon Air Cargo Kft., Air Budapest Club Kft., Galileo Hungary Kft., Malév Utasszolgálati Kft, Malév Expressz Kft., Aeroplex Közép-Európai Kft. és Malco L.L.C., USA. A Malév 2004-ben 102,278 milliárd forint nettó árbevételre tett szert, melyből a menetrendszerű személyszállítás árbevétele 81,660 milliárd forint volt. Az akcióval érintett forgalmi adatok nem ismertek a GVH előtt. (Lásd a Vj-72/2005/6. számon nyilvántartott iratot.) Az eljárás alá vontról további információk szerezhetők a Malév www.malev.hu cím alatt található honlapján.

III. A vizsgált magatartás

3. Az eljárás alá vont 2005. január 10. és február 28. között „Diákakciót” szervezett. Az akcióban egy diákigazolvánnyal ketten utazhattak kedvezményesen, 29.900 forintért oda-vissza 49 európai és mediterrán városba. (Az érintett útirányok felsorolása olvasható a Vj-72/2005/6. számú irat F.4 mellékletében is.) Az akciós utazásra január 17. március 31. között kerülhetett sor. A jegyeket január 10-e és február 28-a között kellett, illetve lehetett megvásárolni az utasnak a készlet erejéig a Malév-jegyirodákban és partner utazási irodákban. A kedvezményes utazási lehetőséget a Malév széles körben (útszéli és utcai óriás plakáton, iskolai kampányban, rádiós hirdetésekben és interneten, szórólapokon, posztereken, és egyéb módon) hirdette. (Lásd ezzel kapcsolatban a Vj-72/2005/6. számú irat F.4 mellékleteit.) A tájékoztatás szerint az akciós ár nem tartalmazta a repülőtéri adót és illetékeket. Egyéb járulékos költség (így a jegykiállítási díj) megfizetésének kötelezettségéről egyik hirdetés sem tartalmazott tájékoztatást.
4. Az akció során az eljárás alá vont az alábbi díjakat számolta fel az utasnak, ha az ügyfél a jegyét Malév jegyirodában vásárolta: repülőjegy ára, repülőtér használati díj, repülőjegy kiállítási díj. (Lásd a Vj-72/2005/1.2. számú iratot.) A jegykiállítási díj nagysága 5500 forint. (Lásd erről a Vj-72/2005/28. és Vj-72/2005/22. számú iratokat.)
5. Általában az eljárás alá vont - akárcsak más légitársaság - internetes helyfoglalás során jelentősen kisebb összegű, 1000 forintos jegykiállítási díjat számol fel, ami a jegyet akár 21 %-kal is olcsóbbá teheti. (Lásd a Vj-72/2005/28. és Vj-72/2005/20. számú iratokat.) Az akció során azonban erre a fajta helyfoglalásra nem volt lehetőség. (Lásd a Vj-72/2005/6. számú irat F.4. számú mellékletét.)
6. Az érintett piacon a tevékenység végzését a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény és a törvény végrehajtásáról szóló 141/1995. (XI.30.) kormányrendelet szabályozza. A törvény 41. §-ának (1) bekezdése szerint nyilvános repülőtér légi jármű által történő igénybevételéért díjat kell fizetni. A díjat a repülőtér üzemben tartója állapítja meg. Ennek részletes tartalmát a Budapest Ferihegy Nemzetközi Repülőtér Üzemeltető Részvénytársaság a Repülőtéri és navigációs berendezés használati díjak szabályzatában tette közzé. Ez a dokumentum a „repülőtéri illetékek és adók” között nem említi a jegykiállítási díjat. (Lásd erről a Vj-72/2005/18-19. számú iratokat.)
7. A repülőjegyekért fizetendő végösszeg az utóbbi néhány esztendő üzleti gyakorlata alapján minden klasszikus légitársaságnál többfajta összegből, általában 5-6 különböző tételből tevődik össze. Ezek megnevezésére nincs általános jogszabály, a felszámítandó tételt nevezik díjnak (fee), adónak (tax) és illetéknek (charge), vagy másként is (cost). A fuvardíjon felüli járulékos költségek egy részét az utas a repülőtér üzemeltetőjének, egy

részét pedig a légitársaságnak fizeti. A járulékos költségeket azonban a légitársaság szedi be. A járulékos költségek összege a főszabály szerint nem állandó, hanem változó. A fizetendő összeg mindig függ az adott útvonaltól, tarifától, időszakától. Nagysága az adott repülőjegy kiállításánál derül ki a foglalási rendszerből, tekintettel arra, hogy az adott ország hatóságai és az adott országban hatályos jogszabályok más és más kereteket állapítanak meg, továbbá a repülőtéri illetékek és adók mértékét nem a nemzeti valutában határozzák meg, így annak a nemzeti valutában jelentkező nagysága az éppen aktuális árfolyam nagyságától is függ. (Lásd ez utóbbival kapcsolatban a Vj-72/2005/25. számú iratot.)

8. A nemzetközi gyakorlatban angolul a jegykiállítási díjat Passenger Service Charge, Passenger Security Charge, Airport Departure Tax, Ticket Service Charge elnevezéssel jelölik. (Lásd erre vonatkozóan például a Vj-72/2005/23. számú iratot és a Vj-72/2005/17. számú vizsgálati jelentést, illetve a Vj-72/2005/15. számú irat 5. számú mellékletét.)
9. A hatályos magyar adószabályozás repülőtéri adót és/vagy illetéket nem ismer, ezeket és ekként történő megnevezésüket a nemzetközi gyakorlat alakította ki és rögzítette az ágazatban.
10. A Malév mellett például az Austrian Airlines, CSA, Air France, SAS, LOT, Alitalia, KLM és a Swiss Légitársaság is számít fel jegykiállítási díjat. (Lásd a Vj-72/2005/9., Vj-72/2005/8., Vj-72/2005/10., Vj-72/2005/11. számú iratokat és a Vj-72/2005/6. számú irat F.6 mellékletét.) Az egyes légitársaságok különféle mértékű díjakat számolnak fel változatos gyakorlat alapján. A Lufthansa például 2004 február elseje óta szedi be jegykiállítási díjat. E díj mértéke függ a szolgáltatástól (turista, vagy üzleti osztály), a célországtól (európai vagy Európán kívüli) és a jegyfoglalás módjától (internetes, vagy irodai). A német légitársaság jegyeinek többségét utazási irodák értékesítik, amelyek a jegykiállítási díj mértékét szabadon határozhatják meg. (Megjegyezzük, hogy amint az a Vj-72/2005/28. számú iratból kiderül, a Malév is szabad kezet ad az utazási irodák számára a jegykiállítási díj mértékének meghatározásánál.) A Lufthansa egy magyar nyelvű hirdetésében a megadott árral kapcsolatban az alábbi kiegészítő megjegyzés olvasható: „A feltüntetett árak nem tartalmazzák a repülőtéri illetéket és a jegykiállítási díjakat.” (Lásd ezzel kapcsolatban a Vj-72/2005/15. számú iratot, és különösen annak 3. számú mellékletét.)
11. A Vj-72/2005/12-13. számú irat szerint a SkyEurope Airlines Hungary Kft., illetve a WIZZ Air Hungary jegykiállítási díjat nem kér. Az utóbbi azonban foglalási díjat felszámol.
12. A Vj-72/2005/6. számú irat F8. számú melléklete szerint az Austrian Airlines hirdetésében az szerepel, hogy „az árak ... a repülőtéri illetékeket és díjakat nem tartalmazzák.” Jegykiállítási díjról nem történik utalás. Ugyanakkor a légitársaság internetes foglalási oldalán már történik arra utalás, hogy az utasnak ilyen költségei is lesznek. (Lásd ezzel kapcsolatban a Vj-72/2005/23. számú iratot.) A KLM, Air France, SkyEurope, Wizz Air és az AeroSvit hirdetési gyakorlata is azt mutatja, hogy a hirdetésekben a jegykiállítási díjra nem történik utalás. (Lásd ezzel kapcsolatban a Vj-72/2005/6. számú irat F.8 mellékletét.) Ugyanakkor az sem ritka, hogy egyes légitársaságok hirdetésekben még a repülőtéri illetékekre és adókra sem tesznek utalást, vagy az ár tartalmazza ezen költségelemeket. (Lásd a Vj-72/2005/6. számú irat F.8 mellékleteit.)
13. Egyes utazási irodák hirdetésekben feltüntetik, mások viszont nem a jegykiállítási díjat. (Lásd a Vj-72/2005/6. számú irat F.8 mellékletét és a Vj-72/2005/24 és a Vj-72/2005/26-27. számú iratokat.)
14. Az eljárás alá vont vizsgált magatartása a Budapestről induló és oda érkező, európai és mediterrán városokba irányuló légi személyfuvarozási szolgáltatás piacát érintette. (A

Budapesten kívül érintett városok listájával kapcsolatban lásd a Vj-72/2005/6. számú irat F.4. számú mellékletét.)

15. Az akció során vásárló utasok száma nem érte el az ezret, a társaság bevétele a jegykiállítási díj felszámításából pedig nem haladta meg a tízmillió forintot. (Lásd a Vj-72/2005/35. számú iratot.)

IV. A vizsgálati jelentés

16. A vizsgáló megállapította, hogy eljárás alá vont a vizsgált marketing kommunikációjában nevesítve nem tett említést arról, hogy a diákakció során vásárolt repülőjegy megvásárlásakor repülőjegy kiállítási díjat kell az utasnak fizetnie. A Malév hirdetési csak arról adtak tájékoztatást, hogy az akciós ár nem tartalmazza a repülőtéri adót és illetéket.
17. Véleménye szerint a fenti tájékoztatás megfelel a szakmában szokásos tájékoztatás módjának, mert a szakmában használt kifejezésekkel tájékoztatja a fogyasztókat. A jegykiállítási díj címen felszámolt összeget különböző elnevezésekkel számítják fel a különböző légitársaságok, legyen szó klasszikus, vagy fapados társaságról. Az eljárás alá vont által csatolt nyilvánosan hozzáférhető hirdetésekben, illetve kalkulációból egyértelműen megállapítható, hogy a fizetendő összegeket igen változatosan fordítják a repülés hivatalos nyelvéről, az angolról magyarra: repülőtéri díj és illetékek nélkül, adókat és illetékeket ki kell fizetni. Az Air Berlin még saját tájékoztatásain belül sem következetes.
18. Megítélése szerint a fuvarozási tarifán felül fizetendő költségekről a fogyasztók igen sok forrásból szerezhetnek tudomást: utazási irodák, telefonos ügyfélszolgálat, internet, hirdetések a sajtóban és plakátokon.
19. A fogyasztó a kiválasztott úti cél eléréséhez információt szerez, hiszen a légitársaságok versenye miatt egy-egy út költsége igen széles skálán mozog. Ez egy-egy akciós út esetében is igaz, hiszen egy klasszikus légitársaság akciós útja egy adott úti cél felé nem biztos, hogy olcsóbb, mint egy fapados társaság ajánlata. A fogyasztó számára nem a repülőjegy ára kerül kalkulálásra, hiszen tudomással bír arról, hogy ezen felül több felszámolt tétel is növelheti a kifizetendő összeget, hanem a tényleges fizetendő végösszeg. (Hivatkozik a SkyEurope 0,99 Ft-os fuvardíjára, mely estében a ténylegesen fizetendő végösszeg 26.188 Ft volt.) (Lásd a Vj-72/2005/6. számú irat F/8. számú mellékletét.)
20. Nemcsak a rendszeresen üzleti vagy turista célból - utazó fogyasztó számára közismert, hogy alaposan piacot kell kutatnia ahhoz, hogy a számára legkedvezőbb ajánlatot megtalálja. A konkrét úti cél kiválasztása után bármely utazási iroda, légitársasági iroda ad tájékoztatást egyéni esetben is, telefonon, személyesen vagy az interneten található honlapján könnyen kezelhető programok segítségével. Az általános üzleti szabályzatok valamennyi honlapon megtalálhatóak.
21. Az eljárás alá vontnak a tájékoztatás során legfeljebb az róható fel, hogy a repülőjegy kiállítási díjat illetéknek nevezte, mert a tájékoztatás jelezte, hogy a repülőtéri adót és illetéket meg kell fizetnie az utasnak.
22. Egyértelműen megállapítható, hogy a légi személyfuvarozásban felszámított különböző fizetendő összegek pontos fogalmi meghatározottsága enyhén fogalmazva sem rendezett, s nem felel meg a hétköznapi életben és jogalkalmazásban használt fogalmaknak. Ennek ellenére a potenciális utas számos forrásból szerezhet információt az őt érdeklő kérdésekről, s a jegy vételekor személyesen is érdeklődhet a Malév irodákban vagy utazási irodákban.
23. Álláspontja szerint a fogyasztó a repülőtársaság kiválasztásánál elsődlegesen nem a jegy árával kalkulál, hiszen tudomással bír arról, hogy egyéb felszámítandó tételeket - díjakat,

adókat, illetékeket és költségeket - is meg kell fizetnie. Számára irreleváns, hogy a fizetendő összeg milyen tételekből adódik össze, ha azokat meg kell fizetnie, hogy utazhasson. A kalkulációnál a ténylegesen fizetendő összeget veszi figyelembe, amelyet a számla végösszege tartalmaz.

24. Véleménye szerint a jegykiállítási díj felszámításával kapcsolatosan adott bármiféle hiányos vagy megtévesztő tájékoztatás sem veszélyezteti a verseny tisztaságát. Az adott kondíciókkal és szakmai sajátosságokkal működő piacon valamennyi szereplő, amelyekről a vizsgálat információval rendelkezik, számít fel hasonló költséget, sőt még ezeken felül is van olyan tétel, ami növeli a fogyasztó által fizetendő végösszeget.
25. Értékelése szerint a jogsértés nem megállapítható, mert az átlagos ismeretekkel rendelkező fogyasztó tudatában van a légi személyszállításban alkalmazott kalkulációs rendszernek. A fokozatos változásokról nem csak konkrét esetekben, aktívan tudakozódhat, hanem azok változásakor passzívan is - televízió műsorok, rádióinterjúk és újságcikkek - tudomást szerezhet. Fentiek alapján joggal elvárható, hogy fogyasztói döntésénél ezen információkat is figyelembe vegye.
26. A fentiek alapján az eljárás megszüntetését javasolta.

V. Az eljárás alá vont álláspontja

27. Az eljárás alá vont álláspontja szerint a jegykiállítási díj felszámítása a szakmában szokásos díjtétel. A 2001. szeptember 11-i események óta szinte valamennyi klasszikus légitársaság számol fel ilyen elnevezésű díjat. A fogyasztók erről információt a légitársaságok általános üzleti szabályzatából szerezhetnek tudomást. A hely foglalásakor és/vagy a jegy vásárlásakor szóban is tájékoztatják az utasokat. A fapados légitársaságok - ahol néhány társaság még jegyet sem állít ki, regisztrációs díj, foglalási díj vagy költség, telefonos foglalási költség vagy más elnevezéssel számítják fel a hasonló nagyságrendű fizetendő összeget.
28. A jegykiállítási díj bevezetésekor széleskörűen (napilapban, televízióban, rádióban, interneten) tájékoztatták a közvéleményt ezen járulékos költség bevezetéséről.
29. Az adó és illeték kifejezés gyűjtőfogalom.
30. Általában csak a repülőtéri illetékfizetési kötelezettségét tüntetik fel (tartalmazza-e az ár vagy nem), illetve adókra és illetékekre utalnak. Áttekintve az iparági hirdetéseket a légitársaságok nem tüntetik fel teljes részletességében a fizetendő tételeket, hanem illeték, vagy adó és illeték együttes, vagy díj és illeték együttes szóhasználattal gyűjtőfogalomként nevesítik a kiegészítendő fizetendő összeget. (Lásd a Vj-72/2005/6. számú iratot és mellékleteit.)
31. Fentiekre való tekintettel elsődlegesen kérte az eljárás megszüntetését. Álláspontja szerint az eljárással érintett tényállás során hirdetésében a szakmában szokásos kifejezéseket és szóhasználatot alkalmazta. Másodlagosan, ha a jogsértés megállapításra is kerül, bírság kiszabásának mellőzését kérte, illetve harmadlagosan azt, ha a versenytanács bírságot kíván megállapítani, akkor a versenytanács vegye figyelembe a társaság anyagi helyzetét, illetve azt, hogy kis súlyú cselekményről van szó, amely korlátozott körben hatott a piacra.

VI. Jogi háttér

32. A Tpv. 8. § (1) bekezdésének első mondata szerint tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni. Ugyanezen cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmében a fogyasztók megtévesztésének minősül, ha az áru ára, lényeges tulajdonsága - így különösen összetétele, használata, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása,

valamint kezelése, továbbá az áru eredete, származási helye, beszerzési forrása vagy módja - tekintetében valótlán tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, az árut megtévesztésre alkalmas árujelzővel látják el, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak. A szóban forgó törvényhely b) pontja szerint a fogyasztók megtévesztésének minősül az is, ha a vállalkozások elhallgatják azt, hogy az áru felhasználása a szokásostól lényegesen eltérő feltételek megvalósítását igényli, illetve c) pontja értelmében a fogyasztók megtévesztésének minősül az is, ha az áru értékesítésével, forgalmazásával összefüggő, a fogyasztó döntését befolyásoló körülményekről – így különösen a forgalmazási módról, a fizetési feltételekről, a kapcsolódó ajándékokról, az engedményekről, a nyerési esélyről – megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak.

33. A Tpvt. 9.§-a szerint a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.
34. A Tpvt. 77.§-a (1) bekezdésének d) és f) pontja értelmében az eljáró versenytanács határozatában megállapíthatja a magatartás törvénybe ütközését, és a Tpvt. 78. §-ának (1) bekezdése alapján bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a Tpvt. rendelkezéseit megsérti. A bírság összege legfeljebb a vállalkozás előző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet. A (2) bekezdés szerint a bírság összegét az eset összes körülményeire - így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a fogyasztói érdekek sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

VII. A versenytanács döntése

35. A vizsgált magatartás fogyasztók megtévesztésére való alkalmasságának megítéléséhez a versenytanács - szem előtt tartva a Tpvt. 9. §-ában foglaltakat - mindenekelőtt a szóban forgó tájékoztatás tartalmát vizsgálta és megállapította, hogy a Malév a 2005 januárjában és februárjában tartott „diák” akciójához kapcsolódó kommunikáció során a fogyasztók előtt elhallgatta, hogy a jegyvásárlóknak jegykiállítási díjat is kell fizetniük.
36. Az áru ára a terméknek a gazdasági versenyben megnyilvánuló egyik legfontosabb tulajdonsága. Az áru vásárlásakor fizetendő végösszeg nagyságát befolyásoló díjtételek elhallgatása az áru lényeges tulajdonságához kapcsolódik. Így a Tpvt. 8. § (2) bekezdés a) pontja értelmében az eljárás alá vont előző pontban leírt magatartása a versenytanács szerint alkalmas volt a fogyasztói döntések gazdasági versenyben történő tisztességtelen befolyásolására, hiszen egyes vállalkozások a fogyasztók felé történő tájékoztatás során említést tesznek a fizetendő jegykiállítási díjra, míg a Malév ezt nem tette meg a szóban forgó akciójakor.
37. A versenytanács a jogsértés Tpvt. 77. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján történő megállapítása mellett bírság kiszabását is indokoltnak tartotta az eljárás alá vonttal szemben. A bírság összegének megállapítása során a versenytanács figyelemmel volt egyebek mellett:
- a verseny veszélyeztetésének korlátozott mértékére,

- a jogsértő magatartás tanúsításának rövid időtartamára,
- az eljárás alá vont jelentős piaci részesedésére,
- a tájékoztatással elért fogyasztók nagy számára.

VIII. Egyéb kérdések

38. A versenytanács határozata elleni jogorvoslati jogot a Tpvt. 83. §-a biztosítja.

Budapest, 2005. október 13.